

VOL VIURE EN
#CATALUNYALLIBERTAT
www.catalunyavolviureenllibertat.cat

Teresa Juvé Pedagoga i escriptora, vídua del polític socialista Josep Pallach

“En Pallach ara seria federalista, perquè ja n'era”

AUTONOMIA • “El PSC d'en Pallach seria molt amic amb el PSOE, però per separat, això és el que ell deia” **PARTIT** • “Han de venir joves ben decidits a canviar el PSC; els antics no crec que el canviïn gaire”

Anna Ballbona
BARCELONA

Amb 95 anys acabats de fer, l'escriptora i pedagoga Teresa Juvé revela en un llibre autobiogràfic algunes aventures de pel·lícula de la seva trajectòria vital i la del seu marit, Josep Pallach (1920-1977). A més de pedagog, Pallach va ser un dels pares del socialisme catalanista, un líder polític referencial durant la dictadura franquista, en què va ser empresonat diversos cops, i defensor de la socialdemocràcia. De fet, el 1974 Pallach crea el Reagrupament Democràtic i Socialista, que després adoptarà el nom de Partit Socialista de Catalunya i que en el congrés del 1977 el confirma com a secretari general. És tot just uns dies abans de patir l'infart que li provocarà la mort. El PSC que coneixem ara, fundat el 1978, és una fusió del partit de Pallach i diversos partits i moviments socialistes, i neix lligat al PSOE. Teresa Juvé i Josep Pallach es van casar el 1948 a Tolosa i el 1970 van tornar a Catalunya, on, entre altres coses, van ser professors a la Universitat Autònoma de Barcelona.

Quan va començar a escriure en català?

Després de la mort del meu marit. El català el coneixia, perquè sóc filla de català però vaig néixer a Madrid. El meu pare em va fer aprendre el català fent-me estudiar els poetes catalans. Quan jo tenia quatre o cinc anys ja veníem a passar l'estiu a Llançà. En passar a escriure en català vaig voler homenatjar el meu pare i el meu marit.

El fet d'haver estat alumna de la Institución Libre de Enseñanza l'ha marcat molt?

Era una escola mixta. I cap allà l'any 1926, que és quan hi vaig anar, no n'hi havia gaires, d'escoles mixtes. I a més, només d'entrar a l'escola ja em van posar a aprendre francès. Era una escola molt oberta.

Per què va fer d'agent secreta de la resistència francesa? Això sembla com de pel·lícula.

Jo estava molt interessada per la resistència, però al meu pare li dolia extraordinàriament el que havien fet les democràcies que ell admirava... Li dolia molt que haguessin acceptat en Franco. Ell em deia: “Aquesta guerra no és la nostra guerra, la nostra guerra s'ha acabat.” Jo anava a classe al vespre i treballava durant el dia. Aleshores els alemanys encara no havien envaït tot França i hi havia un noi jueu que era molt intel·ligent i tots dos discutíem. No és pas que ens estiméssim gens, al contrari, perquè sempre discutíem. Va succeir que els alemanys van ocupar tot França. Un dia a classe em van dir que aquell noi havien anat a buscar-lo perquè era jueu. Ell havia vol-

gut fugir i l'havien perseguit i l'havien mort al racó d'un portal. Em va fer molta impressió.

I, tal com explica en el llibre, aquí va prendre la decisió...

Vaig arribar a casa i vaig dir: “Pare, aquesta guerra sí que és la meua guerra.” Jo, com que sabia que el meu professor [a Tolosa] era un dels caps de la resistència, el vaig anar a veure i li vaig dir: “Jo també vull intervenir.” I em van fer agent d'enllaç. Jo portava papers, ordres d'un costat a un altre. Com que era una noia era fàcil fer-ho.

Va passar moments de molt de risc. No va tenir por?

Por, no. Quan es té por es perd la sang freda. Jo la sang freda sempre l'he conservat. Em va passar un dia que havia de baixar del tramvia per anar cap a un poble, on m'havia de trobar amb un representant. Jo era la darrera, al final de tramvia. Hi havia un senyor que portava un paquet molt gros i els soldats alemanys el van agafar. Quan vaig veure que estaven capficats amb aquell home, vaig baixar a poc a poc, vaig fer la volta, me'n vaig allunyar i quan ja no em veien vaig arrencar a córrer.

Per què es refereix a en Pallach com a 'Ell', amb majúscula?

És la persona més important de la meua vida. És per això que en lloc de dir Josep o Pallach hi poso “Ell”.

A en Pallach fer de mestre li permet escapar-se de la presó...

Ell estava en un antic convent habilitat com a presó, a Girona [1946]. Com que sabien que era

mestre i ensenyava, els guàrdies li van demanar si els podria ajudar a estudiar per poder tenir més grau. Ell va dir que sí. Com que a la presó no hi havia lloc ho feien en un bar del costat. Ell es va posar d'acord amb un amic, i un dia, quan estaven al bar fent classe, va dir que havia d'anar al vàter i ho va aprofitar per sortir per la porta del darrere. El seu amic l'estava esperant i van fugir tots dos, passant per la via del tren.

Sempre vivíeu una mica amb l'ai al cor?

Ell tenia una ordre de recerca i captura contra ell. Fins a la mort de Franco ell s'arriscava a ser agafat. Però quan Franco ja

estava a les acaballes els seus seguidors més o menys estaven pensant que això hauria de canviar de totes maneres.

Quan el 1968 fan un primer intent de tornar a Catalunya, agafen en Pallach a Roses. Per treure'l de la presó, intervé un polític socialista alemany, Hans Mätthoffer. Quan mor Pallach, el líder socialdemòcrata alemany Willy Brandt envia una nota de condol. Això fa pensar que en Pallach era una persona molt connectada...

Sí, és clar que sí. Tenia moltes relacions amb els socialistes alemanys. A França és normal tenir totes aquestes coneixences. A més, també havíem anat